

วารสาร

สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ
ประจำสหภาพยุโรป

ฉบับที่ 18 ประจำเดือน สิงหาคม - กันยายน 2565

- กฎระเบียบฟื้นฟูธรรมชาติของสหภาพยุโรป (Nature Restoring Law)
- European Green Deal และการค้าอาหารกับประเทศกำลังพัฒนา
- ตลาดอาหารจากพืชในยุโรปกำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว

สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำสหภาพยุโรป

www.agrithai.be

www.facebook.com/AgriThaiEU

Email: agrithai@agrithai.be

คำนำ

สวัสดีท่านผู้อ่านครับ

วารสารฉบับนี้ สปช.สหภาพยุโรป ขอนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับ กฎระเบียบฟื้นฟูธรรมชาติของสหภาพยุโรป (Nature Restoring Law) European Green Deal และการค้าอาหารกับประเทศกำลังพัฒนา และตลาดอาหารจากพืชในยุโรปกำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว

ช่วงที่ผ่านมา ภายใต้ EU Green Deal สหภาพยุโรปให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศการเกษตร ป่าไม้ สิ่งแวดล้อมทางทะเลและระบบนิเวศในเมืองเป็นอย่างมาก โดยได้ออกข้อเสนอ กฎระเบียบฟื้นฟูธรรมชาติหรือ proposal for a Nature Restoration Law เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศทั่วสหภาพยุโรป โดยมาตรการและนโยบายต่าง ๆ ของสหภาพยุโรป ส่งผลกระทบทังทางตรงและทางอ้อมต่อประเทศที่สามที่เป็นคู่ค้าของสหภาพยุโรป ซึ่งในอนาคต EU อาจมีการนำเข้าประเด็นดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพภูมิอากาศ ระบบนิเวศมาพิจารณาความร่วมมือในด้านต่าง ๆ การศึกษามาตรการและนโยบายเหล่านั้นเพื่อปรับใช้เป็นสิ่งสำคัญต่อไทยเป็นอย่างมาก สปช. สหภาพยุโรปหวังว่าข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจต่อไป

ดร. พรเทพ ศรีธนาธร

บรรณาธิการที่ปรึกษา:

ดร. พรเทพ ศรีธนาธร
อัครราชทูต (ฝ่ายเกษตร)

บรรณาธิการ:

นายสุวิศิษฐ์ แสงเอื้ออังกูร
เลขานุการเอก (ฝ่ายเกษตร)

นางสาวมนัสนันท์ โชติจิราภิรมย์
เลขานุการเอก (ฝ่ายเกษตร)

เรียบเรียงข้อมูล:

นางวัชรีย์ ลิ้มตราจิตต์
ที่ปรึกษา

รวบรวมข้อมูล:

สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำสหภาพยุโรป ณ กรุงบรัสเซลส์

CONTENTS



CHAPTER 1

บทความด้านการเกษตร

- กฎระเบียบฟื้นฟูธรรมชาติของสหภาพยุโรป (NATURE RESTORING LAW)
- EUROPEAN GREEN DEAL และการค้าอาหารกับประเทศกำลังพัฒนา
- ตลาดอาหารจากพืชในยุโรปกำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว

CHAPTER 2

กิจการSSU

บทความด้านการเกษตรสหภาพยุโรป

สถานการณ์ | กฎระเบียบ | แนวโน้มในตลาดอาหารและสินค้าเกษตรยุโรป



กฎระเบียบฟื้นฟูธรรมชาติของสหภาพยุโรป (Nature Restoring Law)

ระบบนิเวศที่ดีและมีความยืดหยุ่นเป็นรากฐานของความเป็นอยู่ที่ดีและความมั่นคง เพราะระบบนิเวศเป็นแหล่งผลิตอาหาร น้ำสะอาด ช่วยดูดซับก๊าซคาร์บอน ป้องกันภัยธรรมชาติและภัยจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

แต่ระบบนิเวศของ EU อยู่ในสภาพที่ไม่ดี เพราะกว่า 80% ของถิ่นที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์มีสภาพแย่ เช่น พื้นที่ชุ่มน้ำในยุโรปตะวันตก ตอนกลาง และตะวันออกลดลงครึ่งหนึ่งตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมา ประชากรปลาและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำลดลงกว่าครึ่งในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา และการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1997 - 2011 สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจยุโรปปีละประมาณ 3.5 - 18.5 ล้านล้านยูโร

สหภาพยุโรปจึงต้องการฟื้นฟูธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ ให้กลับมาอยู่ในสภาพดีไม่ว่าจะเป็นระบบนิเวศการเกษตร ป่าไม้ สิ่งแวดล้อมทางทะเลและระบบนิเวศในเมือง เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร เพิ่มความยืดหยุ่นและบรรเทาผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งเพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชน



เมื่อวันที่ 22 มิ.ย. 65 คณะกรรมาธิการยุโรป ออก “ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับฟื้นฟูธรรมชาติหรือ *proposal for a Nature Restoration Law*” โดยมีจุดมุ่งหมาย คือ การฟื้นฟูระบบนิเวศ ถิ่นที่อยู่และสายพันธุ์บนบกและทางทะเลทั่ว EU เพื่อประโยชน์ต่อการฟื้นตัวของความหลากหลายทางชีวภาพและความยืดหยุ่นของธรรมชาติอย่างยั่งยืนในระยะยาว, ช่วยให้ EU บรรลุเป้าหมายลดผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งเพื่อบรรลุพันธกรณีระหว่างประเทศในการฟื้นฟูระบบนิเวศ

เป้าหมายหลักของกฎระเบียบฟื้นฟูธรรมชาติ คือ “การฟื้นฟูพื้นที่ทางบกและทางทะเลใน EU อย่างน้อย 20% ภายในปี 2573 (ค.ศ. 2030) และฟื้นฟูระบบนิเวศที่จำเป็นทั้งหมดภายในปี 2593 (ค.ศ. 2050)”

เป้าหมายเฉพาะเจาะจงสำหรับระบบนิเวศต่างๆ

- 1) ระบบนิเวศบนบก ชายฝั่งและน้ำจืด (เช่น พื้นที่ชุ่มน้ำ ป่าไม้ ทุ่งหญ้า แม่น้ำ ทะเลสาบ ป่าแคระ โขดหินและเนินทราย) : มุ่งปรับปรุงสภาพและเพิ่มการเชื่อมต่อถิ่นที่อยู่ของพืชและสัตว์ เพื่อเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพและขยายถิ่นที่อยู่ของพืชและสัตว์ให้ใหญ่ขึ้น
- 2) ระบบนิเวศทางทะเล : ฟื้นฟูถิ่นที่อยู่ทางทะเลของพืชและสัตว์น้ำ (เช่น แนวหญ้าทะเล ตะกอนดิน) ซึ่งช่วยบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ, ฟื้นฟูถิ่นที่อยู่ของสัตว์ทะเลที่โดดเด่น (เช่น ปลาโลมา ฉลาม นกทะเล)
- 3) ระบบนิเวศในเมือง : ยับยั้งการสูญเสียพื้นที่สีเขียวในเมืองภายในปี 2573 และเพิ่มพื้นที่

สีเขียวในเมืองและชานเมืองอย่างน้อย 3% ภายในปี 2583 และอย่างน้อย 5% ภายในปี 2593

4) พื้นที่การเชื่อมต่อของแม่น้ำ : ระบุและกำจัดอุปสรรคที่ขัดขวางการเชื่อมต่อธรรมชาติของแหล่งน้ำผิวดิน, ฟื้นฟูแม่น้ำใน EU อย่างน้อย 25,000 กิโลเมตรให้น้ำไหลได้อย่างอิสระภายในปี 2573

5) แผลงผสมเกสร : ย้อนกลับการลดลง (reversing the decline) ของจำนวนประชากรแมลงผสมเกสรภายในปี 2573 ภายหลังจากนั้น มุ่งเป้าหมายเพิ่มประชากรแมลงผสมเกสร โดยจะทำการวัดทุกๆ 3 ปีหลังจากปี 2573 เป็นต้นไป จนกว่าจะถึงระดับที่น่าพอใจ

6) ระบบนิเวศเกษตร : ประเทศสมาชิกฯ ต้องออกมาตรการเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศเกษตร โดยมุ่งเพิ่มจำนวนผีเสื้อและนก เพิ่มการสะสมของคาร์บอนในดิน และเพิ่มสัดส่วนพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงบนพื้นที่เกษตร, ฟื้นฟูและปรับปรุงให้พื้นที่ชุ่มน้ำที่ถูกระบายน้ำออกเพื่อการเกษตรให้กลับมาชุ่มชื้นใหม่

7) ระบบนิเวศป่าไม้ : มุ่งเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศป่าไม้, ติดตามแนวโน้มของดัชนีชี้วัดระบบนิเวศป่าไม้ ได้แก่ ซากไม้ที่ตายแล้ว (deadwood) สัดส่วนของป่าหลายชั้นอายุ (share of uneven-aged forests) การเชื่อมต่อของป่า (forest connectivity) ตัวชี้วัดนกป่าและการสะสมของคาร์บอนอินทรีย์ โดยต้องติดตามดัชนีเหล่านี้ทุกๆ 3 ปีหลังจากปี 2573 เป็นต้นไป จนกว่าจะอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

แผนฟื้นฟูแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะระเบียบฟื้นฟูธรรมชาติกำหนดให้ประเทศสมาชิกฯ ต้องส่ง “แผนฟื้นฟูแห่งชาติ (National Restoration Plan)” ให้คณะกรรมการยุโรปประเมินภายใน 2 ปีหลังจากกฎระเบียบเริ่มบังคับใช้ ซึ่งแผนดังกล่าวจะต้องครอบคลุมจนถึงปี 2593 โดยมีเนื้อหาสาระว่าประเทศสมาชิกฯ จะใช้มาตรการใดเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ พื้นที่ที่ต้องการจะฟื้นฟู ดัชนีชี้วัด ระยะเวลาดำเนินการ งบประมาณที่ใช้ ฯลฯ นอกจากนี้ ประเทศสมาชิกฯ ต้องติดตามการดำเนินงานและรายงานความคืบหน้าของแผนฟื้นฟูแห่งชาติให้คณะกรรมการยุโรปรับทราบทุก 3 ปี เริ่มตั้งแต่เดือน มิ.ย. 74 เป็นต้นไป

ประโยชน์จากการฟื้นฟูธรรมชาติ

1. เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร

ระบบนิเวศที่มีสุขภาพดีและมีความหลากหลายทางชีวภาพสูงเป็นพื้นฐานสำคัญของความมั่นคงทางอาหาร เช่น การปลูกแนวดอกไม้/พุ่มไม้ช่วยเพิ่มอัตราการผสมเกสรของพืชและผลผลิตทางการเกษตร, การสร้างกำแพงหรือแนวหญ้าตามขอบที่ดินการเกษตรช่วยลดการกัดเซาะของดิน, การกำหนดพื้นที่ห้ามจับสัตว์น้ำมีส่วนช่วยให้สต็อกสัตว์น้ำฟื้นตัวได้เร็วขึ้น

2. บรรเทาผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การฟื้นฟูระบบนิเวศช่วยต่อสู้กับวิกฤตสภาพภูมิอากาศ เช่น การฟื้นฟูป่า พื้นที่ชุ่มน้ำ ที่ลุ่มน้ำเค็ม แนวหญ้าทะเล ช่วยเพิ่มการสะสมของคาร์บอนในดินและชีวมวล ซึ่งเป็นกลไกสำคัญใน

การบรรเทาผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้ มาตรการฟื้นฟูธรรมชาติบางอย่างยังช่วยปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศ เช่น การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองช่วยสร้างความร่มเย็น ลดผลกระทบจากคลื่นความร้อน และลดการใช้พลังงานจากการเปิดเครื่องปรับอากาศ

3. ประชากรมีสุขภาพดี

การฟื้นฟูธรรมชาติ เพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองและรอบเมือง ปรับปรุงระบบนิเวศชายฝั่ง แม่น้ำ ป่าไม้และในเมืองให้อยู่ในสภาพดีจะช่วยเสริมประสิทธิภาพการให้บริการของระบบนิเวศ เช่น ผลิตดินสุขภาพดี น้ำสะอาดและอากาศบริสุทธิ์ ซึ่งมีความสำคัญต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจมนุษย์

4. จำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลก

การฟื้นฟูระบบนิเวศช่วยเพิ่มการดักจับและกักเก็บคาร์บอน เพิ่มความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติที่รุนแรงขึ้นเรื่อยๆ (เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง คลื่นความร้อน) จากข้อมูล UN ประเมินว่าการฟื้นฟูระบบนิเวศช่วยขจัดก๊าซเรือนกระจกจากชั้นบรรยากาศได้มากถึง 26 Gt จึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในการควบคุมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

5. เสริมสร้างความยืดหยุ่นของ EU

การฟื้นฟูธรรมชาติสนับสนุนยุทธศาสตร์ EU ในการลดการพึ่งพาการนำเข้าปัจจัยการผลิตต่างๆ ป้องกันภัยธรรมชาติ และลดความเสี่ยงต่อความมั่นคงทางอาหาร ได้แก่ มาตรการฟื้นฟูดินและการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี (natural pest control) ช่วยลดการพึ่งพาการใช้ปุ๋ยเคมีที่มาจากการนำเข้า,

การเพิ่มจำนวนประชากรแมลงผสมเกสรทำให้ผลผลิตอาหารของ EU เพิ่มขึ้นเกือบ 5,000 ล้านยูโรต่อปี, การปลูกป่าหรือฟื้นฟูพื้นที่ราบลุ่มช่วยลดความเสี่ยงจากสภาพภูมิอากาศต่อการทำเกษตร

งบประมาณฟื้นฟูธรรมชาติ

การฟื้นฟูธรรมชาตินั้นต้องใช้เงินลงทุนสูง แต่เป็นการลงทุนที่คุ้มค่า เพราะทุกๆ 1 ยูโรที่ใช้จะให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจกลับคืนมาอย่างน้อย 8 ถึง 38 ยูโร โดย EU ตระหนักถึงประโยชน์จากการลงทุนดังกล่าว และได้เตรียมพร้อมงบประมาณจากส่วนต่างๆ เพื่อฟื้นฟูธรรมชาติ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ความหลากหลายทางชีวภาพของ EU กำหนดให้กันเงินอย่างน้อยปีละ 20,000 ล้านยูโรไว้สำหรับวัตถุประสงค์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเป็นเงินจากส่วนกลาง EU เงินลงทุนระดับประเทศและจากภาคเอกชน

- กรอบงบประมาณของ EU (MFF) ปี 2564 - 2570 เตรียมเงินสำหรับค่าใช้จ่ายด้านความหลากหลายทางชีวภาพไว้ที่ 7.5% ของ EU budget เริ่มตั้งแต่ปี 2567 และเพิ่มขึ้นเป็น 10% ในปี 2569 และปี 2570 โดยรวมแล้ว มีเงินสำหรับค่าใช้จ่ายด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการฟื้นฟูธรรมชาติเกือบ 100,000 ล้านยูโรภายใต้กรอบ MFF ปัจจุบัน

- เงินทุนจากส่วนอื่นๆ เช่น มาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจ, กองทุน InvestEU, กองทุนปรับโครงสร้างและการลงทุน, นโยบายเกษตรร่วม (CAP), กองทุนกิจการทางทะเลและประมง (EMFF), กองทุนวิจัย, โครงการ LIFE สำหรับการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ

นอกจากนี้ เงินทุนสำหรับการฟื้นฟูธรรมชาติยังอาจมาจากเครื่องมืออื่นๆ เช่น การจัดตั้งฟาร์มคาร์บอน, มาตรการด้านภาษี, การจ่ายค่าตอบแทนบริการระบบนิเวศ (Payment for Ecosystem Services : PES) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับฟื้นฟูธรรมชาติของ EU มุ่งเป้าหมายไปที่การฟื้นฟูระบบนิเวศที่เสื่อมโทรม โดยเฉพาะ บริเวณที่มีความสำคัญต่อการดักจับและกักเก็บคาร์บอน โดยต้องฟื้นฟูระบบนิเวศทางบกและทางทะเลใน EU อย่างน้อย 20% ภายในปี 2573 และฟื้นฟูระบบนิเวศที่จำเป็นทั้งหมดภายในปี 2593 การฟื้นฟูธรรมชาติจะช่วย ลดความเสี่ยงต่อความมั่นคงทางอาหาร บรรเทาผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และทำให้ประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สำหรับประเทศไทย การพัฒนาทางเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อความสมดุลของระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร การปล่อยมลพิษและก๊าซเรือนกระจกจากอุตสาหกรรม ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง และมีชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคามเพิ่มขึ้น

ดังนั้น ไทยต้องเปลี่ยนไปสู่ทิศทางการเติบโตอย่างยั่งยืน มุ่งอนุรักษ์ ฟื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการเติบโตที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ การปกป้อง ฟื้นฟูและใช้ระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ซึ่ง นอกจากก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศแล้ว ยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs 15) และทศวรรษแห่งการฟื้นฟูระบบนิเวศ ค.ศ. 2021-2030 ของ UN

ที่มา :

1. European Commission

https://environment.ec.europa.eu/topics/nature-and-biodiversity/nature-restoration-law_en

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_22_3747

2. Euractive เรื่อง “EU tables Nature Restoration Law to reverse biodiversity loss”

<https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/eu-tables-nature-restoration-law-to-reverse-biodiversity-loss/>

บทความด้านการเกษตรสหภาพยุโรป

สถานการณ์ | ภาวะเปรียบเทียบ | แนวโน้มในตลาดอาหารและสินค้าเกษตรยุโรป



European Green Deal และการค้าอาหารกับประเทศกำลังพัฒนา

ระบบอาหารโลกมีส่วนในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกราว 1 ใน 3 ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพลดลงและป่าไม้ถูกทำลาย การใช้สารเคมีในภาคเกษตรยังก่อให้เกิดมลพิษในดิน น้ำและอากาศ ยิ่งไปกว่านั้น ปัญหาสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้ระบบอาหารขาดความยืดหยุ่น และได้รับผลกระทบจากความท้าทายต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น น้ำขาดแคลน ดินเสื่อมโทรม สภาพอากาศรุนแรง ซึ่งสร้างความเสี่ยงต่อความมั่นคงทางอาหาร

แม้ว่าในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา การผลิตอาหารของโลกเพิ่มมากขึ้น แต่ปัญหาความหิวโหยและทุพโภชนาการไม่ได้ลดลงเลย ปัจจุบันมีประชากรโลกเกือบ 1 ใน 3 เผชิญความหิวโหยหรือไม่สามารถเข้าถึงอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการได้อย่างเพียงพอ และ ในปี 2563 มีประชากรโลกตกอยู่ในภาวะทุพโภชนาการเพิ่มขึ้นถึง 118 ล้านคนเทียบกับปีก่อนหน้า ระบบอาหารโลกจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยวิธีการแก้ไขปัญหาคือใหม่ที่จะช่วยให้ผลิตอาหารเพื่อเลี้ยงดูประชากรทั้งหมดได้โดยไม่ทำลายโลก

ในการประชุมสุดยอดผู้นำระบบอาหารโลก (UN Food System Summit) เมื่อเดือน ก.ย. 64 มีมติว่า “การเปลี่ยนไปสู่ระบบอาหารที่ยั่งยืนและมีความยืดหยุ่นเป็นเรื่องจำเป็น เพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์ที่โลกกำลังเผชิญ และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)”



ยุทธศาสตร์สหภาพยุโรปสู่ระบบอาหารที่ยั่งยืน

EU ประกาศแผน “European Green Deal” เมื่อเดือน ธ.ค. 62 โดยมีเป้าหมายพัฒนายุโรปสู่ความเป็นกลางด้านสภาพภูมิอากาศ หรือ climate-neutral Europe ภายในปี 2593 และจะขยายเป้าหมายดังกล่าวไปสู่ภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึง ภาคอาหาร-สินค้าเกษตร

ต่อมาในเดือน พ.ค. 63 EU ออกยุทธศาสตร์ Farm to Fork (F2F) และความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ Green Deal โดยมุ่งพัฒนาระบบอาหารที่ยั่งยืน นั่นคือ มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลง มลพิษเป็นศูนย์ การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ไม่ต้องใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้น อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ปกป้องสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนจากความเสี่ยงและผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมสวัสดิภาพสัตว์ สนับสนุนการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ

อย่างไรก็ดี Green Deal ยุทธศาสตร์ F2F และความหลากหลายทางชีวภาพจะทำให้ผู้ผลิตมีต้นทุนเพิ่ม ราคาอาหารแพงขึ้น ความสามารถในการแข่งขันของผู้ผลิต EU แย่ลง การผลิตอาหารบางอย่างใน EU ลดลง และหันไปนำเข้าเพิ่มขึ้นแทน (เช่น ผัก ผลไม้ ถั่ว) รวมทั้งอาจนำไปสู่ปัญหาการรั่วไหลของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกไปยังประเทศที่สาม (carbon leakage)

ดังนั้น EU ไม่อาจเปลี่ยนไปสู่ระบบอาหารที่ยั่งยืนแต่เพียงลำพัง เพราะจะกลายเป็นนโยบายที่ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมของโลกไม่ได้ลดลง แต่ย้ายไปยังประเทศที่ส่งออกอาหาร-

สินค้าเกษตรมาตลาด EU โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาที่มี มาตรฐานการผลิตและการควบคุมสิ่งแวดล้อมยังไม่เข้มงวดเท่ากับ EU

การค้าอาหาร-สินค้าเกษตรของสหภาพยุโรป

EU เป็นผู้ส่งออกอาหาร-สินค้าเกษตรรายใหญ่ที่สุดในโลก และนำเข้ามากเป็นอันดับ 3 โดย EU เป็นผู้ส่งออกอาหารสุทธิมาตั้งแต่ปี 2553 และตัวเลขเกินดุลการค้าเพิ่มขึ้นตลอด 10 ปีที่ผ่านมา เพราะเน้นการผลิตและส่งออกอาหาร-สินค้าเกษตรคุณภาพสูง และมีมูลค่าเพิ่ม

สินค้าเกษตรส่งออกที่สำคัญของ EU ได้แก่ นมผง เนื้อหมู ธัญพืช ไวน์ เหล้า น้ำมันมะกอก เนยแข็ง ส่วนสินค้าเกษตรนำเข้าส่วนใหญ่ไม่ได้ผลิตใน EU (ชา กาแฟ น้ำมันปาล์ม ผลไม้เขตร้อน) สินค้าเกษตรตามฤดูกาล และสินค้าเกษตรที่ผลิตใน EU ได้จำกัดหรือไม่เพียงพอต่อความต้องการ (ถั่วเหลือง กากถั่วเหลือง)

การที่ EU เป็นตลาดขนาดใหญ่ที่มีประชากรเกือบ 450 ล้านคน และมีบทบาทต่อการค้าอาหาร-สินค้าเกษตรในตลาดโลกสูง จึงสามารถใช้นโยบายการค้าเป็น soft power ดึงให้ประเทศที่ต้องการส่งออกมาตลาด EU เข้ามามีส่วนร่วมในเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อสู้กับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม



สหภาพยุโรปผลักดันเป้าหมายสภาพภูมิอากาศและความยั่งยืนผ่านนโยบายการค้า

การที่ EU มีอิทธิพลต่อการค้าอาหารในตลาดโลกสูง จึงสามารถใช้นโยบายการค้าเป็นเครื่องมือผลักดันเป้าหมายสภาพภูมิอากาศและความยั่งยืนของ EU สู่ระดับโลก ได้แก่

เวทีพหุภาคี

EU มีส่วนร่วมในการประชุมพหุภาคีและเป็นภาคีของสนธิสัญญามากมายที่สนับสนุนการค้าที่ยั่งยืน การผลิตอาหารอย่างปลอดภัยและยั่งยืน รวมทั้งมีบทบาทในการกำหนดมาตรฐาน เป้าหมายแนวทางหรือข้อเสนอแนะในการผลิตอาหารอย่างยั่งยืนผ่านเวทีพหุภาคีต่าง ๆ เช่น องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การสุขภาพสัตว์โลก (OIE) คณะกรรมาธิการมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ (Codex Alimentarius Commission) มีส่วนร่วมในการประชุม UN Food System Summit และการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (COP)

ความร่วมมือและข้อตกลงการค้า

ความร่วมมือระหว่างประเทศ : EU สนับสนุนประเทศคู่ค้าพัฒนาการผลิตอาหารให้มีคุณภาพและยั่งยืนมากขึ้น เพื่อส่งออกมาตลาด EU ซึ่งส่วนใหญ่เป็นความร่วมมือกับประเทศกำลังพัฒนา เช่น โครงการ EU Sustainable Cocoa Initiative เป็นความร่วมมือระหว่าง EU กับโกตดิวัวร์และกานา เพื่อสนับสนุนการผลิตโกโก้ที่ยั่งยืนต่อสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

ข้อตกลงการค้าทวิภาคี : นอกจากเป็นเครื่องมือเพิ่มการไหลเวียนทางการค้าและการลงทุนระหว่าง 2 ฝ่าย EU ยังใช้ข้อตกลงการค้าทวิภาคีกระตุ้นให้ประเทศพันธมิตรมีความคืบหน้าในการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยนับตั้งแต่ปี 2554 เป็นต้นมา การทำข้อตกลงการค้าเสรี (FTAs) ระหว่าง EU กับประเทศที่สามได้เพิ่มบทที่ว่าด้วยการค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Chapter on Trade and sustainable development) ซึ่งประเทศพันธมิตรมีข้อผูกพันต้องปฏิบัติตามความตกลงพหุภาคีด้านแรงงานและด้านสิ่งแวดล้อม

สำหรับการทำ FTAs ในอนาคต EU อาจเพิ่มข้อผูกพันด้านสภาพภูมิอากาศเพื่อให้สอดคล้องกับความตกลงปารีส และเพิ่มบทที่ว่าด้วยระบบอาหารยั่งยืน (Chapter on sustainable food systems) ซึ่งเป็นบทบัญญัติตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทานเกี่ยวกับการลดการสูญเสียอาหาร/ของเสีย ต่อสู่กับการฉ้อโกงด้านอาหาร สนับสนุนความร่วมมือบนเวทีพหุภาคีและทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์ ต่อสู่กับปัญหาการดื้อยาต้านจุลชีพ (AMR) ลดการใช้ปุ๋ย สารเคมีและสารปราบศัตรูพืช

ข้อตกลงยอมรับร่วม : EU ทำข้อความตกลงยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ร่วมกับหลายประเทศ (เช่น สวิสเซอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา ชิลี ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร อาร์เจนตินา) โดยสินค้าเกษตรอินทรีย์จากประเทศที่ EU มีข้อตกลงยอมรับร่วมสามารถนำเข้ามาจำหน่ายใน EU ได้ หากเป็นไปตามกฎการผลิตและควบคุมของประเทศนอก EU ที่ได้รับการยอมรับภายใต้

ข้อตกลงทวิภาคีว่ามีการบริหารจัดการเท่ากับ EU หรือมีใบรับรองที่ออกให้โดยหน่วยงานควบคุม (CA หรือ CB) ในประเทศนอก EU ที่ยืนยันว่าสินค้าเกษตรอินทรีย์นั้นเป็นไปตามมาตรฐาน EU

มาตรการฝ่ายเดียว

กฎเกณฑ์ WTO มุ่งให้การค้าโลกมีความเสรีมากขึ้นบนพื้นฐานของการแข่งขันอย่างเท่าเทียมกัน ในขณะที่เดียวกันก็ปกป้องสิทธิของแต่ละประเทศในการควบคุมการค้าที่เป็นไปตามความต้องการของสังคม โดยมาตรการที่ประเทศนำมาใช้นั้นต้องยึดหลักความโปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติและหลีกเลี่ยงอุปสรรคที่ไม่จำเป็นต่อการค้า

ตัวอย่างมาตรการฝ่ายเดียว (autonomous measures) ที่ EU นำมาใช้ในการนำเข้าอาหาร-สินค้าเกษตร ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการผู้บริโภคยุโรปด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ สังคมและจริยธรรม

มาตรฐานสุขภาพ : เช่น มาตรการ SPS เพื่อปกป้องสุขภาพผู้บริโภคและป้องกันอาณาเขตของประเทศจากการแพร่ระบาดของศัตรูพืชหรือโรคในพืชและสัตว์, กฎระเบียบยาสัตว์ (Regulation on veterinary medicinal products) ที่เริ่มบังคับใช้เมื่อต้นปี 2565 โดยส่งเสริมการใช้ยาปฏิชีวนะในสัตว์อย่างรอบคอบและรับผิดชอบ

มาตรฐานสิ่งแวดล้อมและสวัสดิภาพสัตว์ : เช่น ประเทศที่สามที่ต้องการส่งออกเนื้อสัตว์มา EU ต้องมีมาตรฐานการฆ่าสัตว์ (รวมถึงการขนส่งไปโรงฆ่า) เท่าเทียมกับกฎระเบียบควบคุมการฆ่าสัตว์ของ EU, มาตรการติดตามสวัสดิภาพสัตว์ในไข่ไก่ เพื่อให้ข้อมูลผู้บริโภคเกี่ยวกับระบบการเลี้ยงดู

เช่น มาจากการเลี้ยงในกรง ปลออยอิสระ หรือในโรงเรือน Green Deal จะส่งเสริมให้มาตรฐานอาหาร-สินค้าเกษตรในตลาดโลกสูงขึ้น

นอกจากนโยบายการค้าแล้ว EU ยังใช้เครื่องมือรูปแบบอื่นในการขับเคลื่อนให้ระบบอาหารโลกเปลี่ยนไปสู่ทิศทางที่ยั่งยืน และสอดคล้องกับเป้าหมาย Green Deal ยุทธศาสตร์ F2F และความหลากหลายทางชีวภาพของ EU ได้แก่ **การกำกับดูแลกิจการที่ดี (Due diligence)**

- เดือน ก.ค. 64 EU ออก “แนวทางปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจและกลยุทธ์การตลาดสำหรับอุตสาหกรรมอาหาร (EU Code of Conduct on Responsible Food Business and Marketing Practices)” โดยภาคเอกชนสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปปรับใช้ตามความสมัครใจ (voluntary) เพื่อยกระดับการจัดการด้านการผลิตและบริโภคอาหารให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ F2F นั่นคือระบบอาหารที่ยั่งยืน ยุติธรรม มีประโยชน์ต่อสุขภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยแนวทางปฏิบัติครอบคลุมตลอดห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่การผลิต การแปรรูป การตลาดไปจนถึงการบริโภค

- เดือน ก.ค. 64 คณะกรรมาธิการยุโรปร่วมกับกระทรวงต่างประเทศแห่งสหภาพยุโรป (EEAS) ออก “แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบการ EU เพื่อจัดการความเสี่ยงจากการใช้แรงงานบังคับในการประกอบธุรกิจและห่วงโซ่อุปทานของตน (Guidance on due diligence for EU businesses to address the risk of forced labour in their operation and supply chains)” โดยใช้ระบบ

due diligence ในการ ตรวจสอบ ป้องกัน และแก้ไขผลกระทบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การประกอบธุรกิจ สินค้าหรือบริการของตน และในห่วงโซ่อุปทาน ในกรณีที่พบว่า กิจกรรมของตน มีส่วนทำให้เกิดการใช้แรงงานบังคับ ต้องมี มาตรการเยียวยา

- **เดือน พ.ย. 64** EU ออก “กฎหมายสินค้าที่ ปลอดจากการทำลายป่า (EU Regulation on deforestation-free products)” มีจุดมุ่งหมาย เพื่อลดการทำลายป่าและส่งเสริมการบริโภคสินค้า ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดไม้ทำลายป่า โดยจะเริ่ม บังคับใช้กับบริษัท EU ที่มีการใช้หรือนำเข้าสินค้า ที่เกี่ยวข้องกับการทำลายพื้นที่ป่าไม้ (อาทิ เนื้อวัว ไม้ น้ำมันปาล์ม ถั่วเหลือง กาแฟ โกโก้ เครื่องหนัง เฟอร์นิเจอร์) กฎหมายสินค้าที่ปลอดจากการ ทำลายป่าบังคับให้บริษัทที่มีการใช้หรือนำเข้า สินค้าเหล่านี้ต้องระบุแหล่งที่มาของสินค้าได้อย่าง ชัดเจน และผลิตอย่างถูกต้องตามกฎหมายของ ประเทศนั้นๆ โดยจะเริ่มพิจารณาสินค้าที่ผลิตตั้งแต่วันที่ 31 ธ.ค. 63 เป็นต้นไป และคาดว่ากฎหมาย ดังกล่าวจะเริ่มบังคับใช้ในปี 2566

- **เดือน ก.พ. 65** คณะกรรมาธิการยุโรป ประกาศ “ร่างกฎหมายห่วงโซ่อุปทานธุรกิจยั่งยืน (Proposal for a Directive on Corporate Sustainability Due Diligence)” โดยมุ่งให้ บริษัทและธุรกิจต่างๆ มีความรับผิดชอบต่อสิทธิ มนุษยชนและความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมตลอด ห่วงโซ่อุปทาน กฎหมายนี้มีผลบังคับใช้กับบริษัท ขนาดใหญ่ทั้งบริษัทสัญชาติ EU และบริษัทต่างชาติ

ที่ทำธุรกิจใน EU รวมถึงบริษัทแม่ บริษัทสาขา และ suppliers ของบริษัทที่เข้าข่าย โดยต้องตรวจสอบห่วงโซ่อุปทานของตนว่ามีการละเมิด อนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และสิ่งแวดล้อมหรือไม่

มาตรการสะท้อนกระจก (Mirror clause)

ในช่วงครึ่งแรกของปี 2565 ฝรั่งเศสดำรง ตำแหน่ง EU Presidency โดยฝรั่งเศสใช้เวทีนี้ เรียกร้องให้อาหาร-สินค้าเกษตรที่นำเข้าจาก ต่างประเทศควรมีมาตรฐาน SPS สวัสดิภาพสัตว์ และสิ่งแวดล้อมเท่าเทียมการผลิตใน EU (mirror clause) เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการปกป้อง สุขภาพและสิ่งแวดล้อมในวงกว้างและหลีกเลี่ยง ปัญหา carbon leakage โดยประเด็นที่ EU อาจนำมาตรการ mirror clause มาใช้ได้แก่

- ยาปฏิชีวนะ : กฎระเบียบยาสัตว์ใหม่ของ EU เพิ่มความเข้มงวดในการใช้ยาปฏิชีวนะกับสัตว์ เพื่อจำกัดการแพร่กระจายของการดื้อยาต้าน จุลชีพ (AMR) โดย mirror clause อาจถูกนำมาใช้ 2 เรื่อง คือ ห้ามใช้ยาปฏิชีวนะเพื่อเร่งการเจริญ เติบโตหรือเพิ่มผลผลิต และห้ามใช้ยาปฏิชีวนะ ตามรายการที่ EU สงวนไว้ว่ามีความสำคัญต่อ การใช้เป็นยามนุษย์โดยสัตว์และผลิตภัณฑ์สัตว์ ไม่ว่าผลิตใน EU หรือนำเข้าจากประเทศที่สามก็ตาม ควรผลิตภายใต้มาตรฐานเดียวกันเพื่อปกป้อง สุขภาพคนและสัตว์ในวงกว้าง และเป็นการแข่งขัน อย่างเท่าเทียมกันระหว่างผู้ผลิตภายใน และภายนอก EU

- สารปราบศัตรูพืช : Import tolerance คือ ค่าการตกค้างของสารปราบศัตรูพืชที่ไม่ได้รับอนุญาตใน EU โดยผู้ผลิตสินค้าเกษตรนอก EU สามารถใช้สารปราบศัตรูพืชที่ EU ไม่อนุญาตได้ เพราะเผชิญปัญหาศัตรูพืชหรือมีสภาพอากาศที่แตกต่างหรือเป็นพืชที่ไม่ได้มีการเพาะปลูกใน EU (เช่น ผลไม้เขตร้อน ชา กาแฟ โกโก้) โดยสินค้าเกษตรนำเข้าจากประเทศที่สามต้องมีค่า import tolerance ต่ำกว่าที่ EU กำหนดไว้

ยุทธศาสตร์ F2F ระบุว่า จะทบทวนการกำหนดค่า Import tolerances ของสารปราบศัตรูพืชที่ไม่ได้รับอนุญาตใน EU ใหม่ โดยคำนึงถึง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมร่วมด้วย และต้องไม่ขัด ต่อกฎเกณฑ์ WTO ดังนั้น หากมาตรการ mirror clause ถูกมาใช้ก็อาจทำให้การนำเข้าสินค้าเกษตรเผชิญอุปสรรค เนื่องจากการกำหนดค่า import tolerance ที่เข้มงวดมากขึ้น

- สวัสดิภาพสัตว์ : EU ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสวัสดิภาพสัตว์ โดยกฎระเบียบสวัสดิภาพสัตว์ของ EU ครอบคลุมตั้งแต่ การเลี้ยงในฟาร์ม การขนส่งและการฆ่าสัตว์ แม้ว่า EU ประสบความสำเร็จในการยกระดับมาตรฐานสวัสดิภาพโลกผ่านองค์การ OIE แต่ก็ไม่มีข้อผูกพันใดที่จะบังคับให้ประเทศต่าง ๆ ต้องแปลงมาตรฐานเหล่านี้ไปเป็นกฎหมายภายในประเทศ

คณะกรรมการการยุโรปวางแผนจะทบทวนกฎระเบียบสวัสดิภาพสัตว์ของ EU ภายในสิ้นปี 2566

โดยจะผนวกข้อเรียกร้องของพลเมืองยุโรปที่ต้องการให้ยกเลิกการใช้กรงกับสัตว์ในฟาร์มทุกชนิด (End of Cage Age European citizens' initiative) เช่น สุกร ไก่ไข่ ลูกวัว กระต่าย ลูกไก่ ฟอพันธุ์ไก่เนื้อ/ไก่ไข่ เป็ด ห่านหรือนกกระทา

ในกรณีที่ EU นำ mirror clause มาใช้ ก็อาจทำให้สัตว์และผลิตภัณฑ์สัตว์ที่นำเข้าจากประเทศที่สามต้องมีมาตรฐานที่สอดคล้องกับกฎระเบียบคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ฉบับใหม่ของ EU โดยอาจเพิ่มข้อกำหนดเรื่องการยกเลิกใช้กรงกับสัตว์ในฟาร์ม และข้อบังคับติดตามสวัสดิภาพสัตว์ **แนวคิดริเริ่มอื่นๆ (Other initiatives)**

คณะกรรมการการยุโรปจะนำเสนอร่าง “กรอบกฎระเบียบระบบอาหารที่ยั่งยืน (Regulation for Sustainable Food System Framework)” ภายในสิ้นปี 2565 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับ คำจำกัดความหลักการทั่วไปและข้อบังคับที่ควบคุมความยั่งยืนของอาหารที่ผลิตหรือวางจำหน่ายใน EU โดยมุ่งสร้างระบบอาหารที่ยั่งยืน และส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงระดับโลกไปสู่ความยั่งยืน



EU ตระหนักถึงความเปราะบางของระบบอาหารโลก โดยนอกจากการปฏิรูปการผลิตและการบริโภคภายใน EU เพื่อลดผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อมและสังคมแล้ว EU ยังมุ่งเป็นผู้นำในการเปลี่ยนไปสู่ระบบอาหารโลกที่ยั่งยืนผ่านการผนวกมาตรฐานด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพสัตว์และความยั่งยืนในนโยบายการค้าระดับต่าง ๆ

ในอนาคต EU ต้องเสริมความพยายามเพิ่มขึ้นอีก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านสภาพภูมิอากาศและระบบอาหารยั่งยืนตามที่ Green Deal ยุทธศาสตร์ F2F และความหลากหลายทางชีวภาพตั้งไว้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อต้นทุนผู้ผลิตใน EU และการทำเกษตรเผชิญข้อจำกัดมากขึ้น (เช่น ทางเลือกของยาฆ่าโรคสัตว์/สารปราบศัตรูพืชน้อยลง มาตรฐานสวัสดิภาพสัตว์สูงขึ้น) ทำให้ผู้ผลิต EU เสียเปรียบในการแข่งขัน และอาจนำเข้าอาหารจากแหล่งที่มีต้นทุนถูกกว่าเพิ่มมากขึ้น นำไปสู่ปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สิ่งแวดล้อมและสังคมนอก EU อันเป็นผลพวงมาจากการบริโภคของยุโรป ดังนั้น EU จะพยายามผลักดันให้ประเทศคู่ค้าเข้ามามีส่วนร่วมในเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนไปด้วยกัน โดยใช้มาตรการทางการค้าและเครื่องมือใหม่ เช่น กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องมีระบบกำกับดูแลกิจการที่ดี (due diligence) ผนวกมาตรการสะท้อนกระจก (mirror clause) ในข้อตกลงการค้าเพื่อให้อาหาร-สินค้าเกษตรที่นำเข้าจากต่างประเทศต้องมีมาตรฐานเท่าเทียมกับการผลิตใน EU รวมทั้งแนวคิดริเริ่มอื่น ๆ ในการพัฒนาระบบอาหารที่ยั่งยืน (เช่น กฎระเบียบระบบอาหารที่ยั่งยืน กรอบฉลากความยั่งยืน)

สำหรับประเทศไทย การค้าอาหาร-สินค้าเกษตรกับ EU มีความสำคัญ เพราะเป็นตลาดที่มีกำลังซื้อสูงและมีความต้องการนำเข้าอาหารมากที่สุดในโลก การที่ EU ผลักดันให้คู่ค้าต้องมีมาตรฐานสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนมากขึ้น คงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเป็นกระแสที่ผู้บริโภคยุโรปเรียกร้อง และยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยคาดว่า EU จะเพิ่มความเข้มงวดในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพสัตว์ การใช้ยาปฏิชีวนะ และสารปราบศัตรูพืชที่ไม่ได้รับอนุญาตใน EU รวมทั้งผู้ประกอบการธุรกิจอาหารควรมีระบบตรวจสอบห่วงโซ่อุปทานเพื่อรับรองว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดไม้ทำลายป่า การบังคับใช้แรงงานหรือสร้างความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการของไทยมีต้นทุนสูงขึ้น และเผชิญอุปสรรคทางการค้าเพิ่มขึ้น แต่ในอีกด้านหนึ่ง ต้องมองว่าเป็นหนทางสร้างมูลค่าเพิ่ม และทำให้สินค้าเกษตรไทยได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคยุโรป อีกทั้งยังดีต่อสิ่งแวดล้อม สภาพภูมิอากาศและสังคมโดยรวม

ที่มาข้อมูล :- รายงานจัดทำโดยคณะกรรมการการยุโรป COM(2022) 226 final เมื่อวันที่ 3/6/2022 เรื่อง "Application of EU health and environmental standards to imported agricultural and agri-food products"

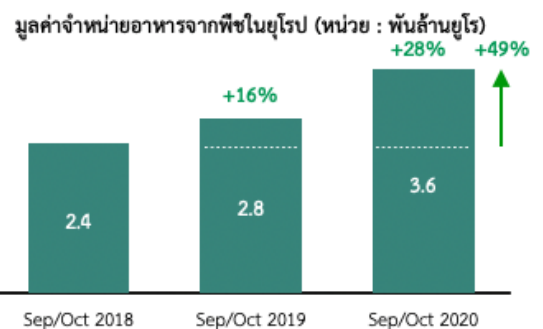
บทความด้านการเกษตรสหภาพยุโรป

สถานการณ์ | กฎระเบียบ | แนวโน้มในตลาดอาหารและสินค้าเกษตรยุโรป



ตลาดอาหารจากพืชในยุโรปกำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว

จากรายงาน “สำรวจความคิดเห็นผู้บริโภคยุโรปเกี่ยวกับอาหารจากพืช โดยมุ่งความสนใจไปที่ผู้บริโภคกึ่งมังสวิรัต⁽¹⁾” (What consumers want : a survey on European consumer attitudes towards plant-based foods, with a focus on flexitarians” ซึ่งจัดทำโดย The Smart Protein project ช่วงกลางปี 2564 ภายใต้เงินอุดหนุนจาก EU’s Horizon 2020 โดยได้ทำแบบสอบถามประชากรกลุ่มตัวอย่าง 7,590 คนในยุโรป 10 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรีย เดนมาร์ก ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี เนเธอร์แลนด์ โปแลนด์ โรมาเนีย สเปน และสหราชอาณาจักร ถึงทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารจากพืช ความเชื่อมั่น พฤติกรรมการบริโภค และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารจากพืช โดยมีข้อสรุป ดังนี้



ในช่วงระหว่างปี 2561 - 2563 มูลค่าจำหน่ายอาหารจากพืชหรือ plant-based foods ในยุโรปเพิ่มขึ้น 1,200 ล้านยูโร (+49%) ซึ่งเป็นผลมาจากกลุ่มผู้บริโภคกึ่งมังสวิรัตหรือชาว flexitarians ในยุโรปมีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งผู้บริโภคกลุ่มนี้ยังคงทานโปรตีนทั้งจากพืชและสัตว์ แต่ลดปริมาณการกินเนื้อสัตว์ให้น้อยลง เพราะคำนึงถึงสุขภาพ สวัสดิภาพสัตว์ และสิ่งแวดล้อม

⁽¹⁾ การกินอาหารแบบกึ่งมังสวิรัต (flexitarians) คือ การกินที่เน้นผัก ผลไม้ ถั่ว และธัญพืชเป็นหลัก ยังคงกินเนื้อสัตว์ได้ แต่ไม่มากเท่าเดิม โดยเน้นเนื้อปลาและเนื้อสัตว์ไม่ติดมัน รวมถึงไข่ นม และพืชผักที่ให้โปรตีนทดแทน

1) ตลาดอาหารจากพืชในยุโรปกำลังเติบโต

จากผลการสำรวจพบว่าผู้บริโภคมังสวิรัติหรือชาว flexitarian ในยุโรป 30% ส่วนผู้บริโภคมังสวิรัติที่ไม่ทานเนื้อสัตว์เลยทั้งแบบ vegan และ vegetarian คิดเป็นสัดส่วน 7% โดยมีชาว vegan และ flexitarian จำนวนมากที่เพิ่งเปลี่ยนมากินอาหารรูปแบบใหม่ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา

2) ยุโรปทานเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์นมลดลง

ชาวยุโรปมีแนวโน้มบริโภคเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์นมลดลง โดย 40% ตั้งใจจะกินเนื้อสัตว์น้อยลง, 30% จะลดความถี่ในการบริโภคผลิตภัณฑ์นม และ 46% ที่กินเนื้อสัตว์ลดลงแล้ว หากเทียบกับปีที่ผ่านมา

การที่ชาวยุโรปมีแนวโน้มทานเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์นมลดลง เพราะเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างอาหารที่เลือกรับประทานกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพสัตว์ ความมั่นคงทางอาหารและสุขภาพ จึงพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคไปสู่ทิศทางที่ดีต่อสุขภาพและยั่งยืนมากขึ้น รวมถึงทานอาหารและโปรตีนจากพืชเพิ่มขึ้น

3) อุปสรรคของผู้บริโภคมังสวิรัติ

อุปสรรคของชาว flexitarians คือ ความพร้อมของอาหารจากพืช (availability) ราคา ข้อมูล และปัจจัยทางสังคม เช่น ลูกหรือคู่ครองไม่กินโปรตีนจากพืช ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาอาหารจากพืชให้หลากหลายมากขึ้น หาซื้อง่าย ราคาถูกลง และส่งเสริมการให้ข้อมูลอาหารจากพืช

4) เชื่อมมั่นในความปลอดภัยของอาหารจากพืช

ชาว flexitarians เกินกว่าครึ่ง (61%) เชื่อมมั่นในความปลอดภัยของอาหารจากพืช โดยเฉพาะ

โปรตีนจากเห็ดและสาหร่าย ส่วนโปรตีนจากการเพาะเลี้ยงในห้องแล็บและโปรตีนจากแมลง ผู้บริโภคเชื่อถือในความปลอดภัยน้อยกว่า

5) โปรตีนจากพืชที่ตลาดต้องการ

ชาว flexitarians อยากให้มีเนื้ออกไก่ เนื้อเบอร์เกอร์ แชลมอนและทูน่าเทียมที่ใช้โปรตีนจากพืชวางจำหน่ายในซูเปอร์มาร์เก็ตเพิ่มขึ้น ส่วนผลิตภัณฑ์นมจากพืชที่ตลาดอยากให้มีเพิ่ม ได้แก่ เนยแข็งแบบแผ่นและมอสซarella จากพืช

6) รสชาติและประโยชน์ต่อสุขภาพสำคัญที่สุด

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้ออาหารจากพืชที่สำคัญที่สุด คือ รสชาติ และสุขภาพ ถัดมาคือ ความสดใหม่ ไม่มีสารเติมแต่ง/สารสังเคราะห์ ราคา สิ่งแวดล้อม และสวัสดิภาพสัตว์

7) มีจำหน่ายในร้านขายสินค้าราคาถูก

นอกจากซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านขายสินค้าราคาถูกเป็นช่องทางจำหน่ายอาหารจากพืชที่สำคัญในยุโรป (เช่น เยอรมนีมียอดขายอาหารจากพืชผ่านร้าน discount stores สูงถึง 25%) นอกจากนี้ร้านขายอาหารเฉพาะ เช่น ร้านขายเนื้อและร้านเบเกอรี่ก็ขายอาหารจากพืชเช่นกัน

8) โปรแกรมค้นหาและเว็บไซต์สุขภาพเป็นช่องทางรวบรวมข้อมูลอาหารจากพืช

60% ของผู้ตอบแบบสอบถามใช้โปรแกรมสืบค้น (เช่น google) ในการหาข้อมูลเกี่ยวกับอาหารจากพืช หรือค้นในเว็บไซต์สุขภาพและโภชนาการ โดยผู้บริโภคเชื่อถือข้อมูลที่ได้จากเว็บไซต์สุขภาพและโภชนาการมากที่สุด ในขณะที่ข้อมูลจากโซเชียลมีเดียต่างๆ (เช่น Facebook, instagram) มีความน่าเชื่อถือน้อยที่สุด

ข้อมูลตลาดอาหารจากพืชในยุโรป

ออสเตรีย

- ออสเตรียมีผู้บริโภค flexitarains 35% โดยยอดจำหน่ายอาหารจากพืชเติบโต +57% ระหว่างปี 2561/63 หรือเท่ากับ 82 ล้านยูโรในปี 2563
- อาหารจากพืชที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด คือ นม (37 ล้านยูโร ได้แก่ นมถั่วเหลือง นมข้าวโอ๊ต นมอัลมอนต์ ตามลำดับ) รองลงมา คือ เนื้อเทียม (25 ล้านยูโร) และโยเกิร์ต (16 ล้านยูโร)
- การจำหน่ายอาหารจากพืชผ่าน discount stores เติบโตเร็วที่สุด (+83%) โดยมีมูลค่าเท่ากับ 15 ล้านยูโรในปี 2563 หรือคิดเป็นสัดส่วน 18% เทียบกับยอดขายอาหารจากพืชทั้งหมด
- 42% ของผู้บริโภคออสเตรียตอบว่าจะกินเนื้อสัตว์ลดลงในช่วง 6 เดือนข้างหน้า, 51% จะลองกินเนื้อเทียม และ 45% จะกินเนื้อเทียมเป็นประจำ ถ้าหากหาซื้อได้ง่าย ราคาไม่แพง รสชาติดี และเนื้อสัมผัสใกล้เคียงกับเนื้อสัตว์จริง
- ส่วนผสมหลักในอาหารจากพืชที่ชาวออสเตรียชื่นชอบ ได้แก่ มันฝรั่ง ข้าว และถั่ว lentils

เดนมาร์ก

- เดนมาร์กมีผู้บริโภค flexitarains 24% และชาวมังสวิรัต 9% โดยยอดจำหน่ายอาหารจากพืชเติบโต +29% หรือเท่ากับ 30 ล้านยูโรในปี 2563
- อาหารจากพืชที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด คือ นม (26 ล้านยูโร ได้แก่ นมข้าวโอ๊ต นมถั่วเหลือง นมอัลมอนต์ ตามลำดับ) โยเกิร์ต (4.7 ล้านยูโร)
- ส่วนตลาดเนื้อเทียม แม้ว่าจะยังมียอดจำหน่ายไม่มาก แต่ตลาดกำลังเติบโต (จาก 20,000 ยูโรในปี 2561 เพิ่มขึ้นเป็น 29,000 ยูโรในปี 2563

หรือ +50%) โดยผู้บริโภคต้องการให้มีเนื้อบดสั้ก และออกไก่เทียมวางจำหน่ายในตลาดเพิ่มขึ้น

- การจำหน่ายอาหารจากพืชผ่าน discount stores เติบโต +31% หรือเท่ากับ 14 ล้านยูโรในปี 2563 ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเกือบครึ่งหนึ่ง (47%) เทียบกับยอดขายอาหารจากพืชทั้งหมด
- ส่วนผสมหลักในอาหารจากพืชที่ชาวเดนมาร์กชื่นชอบ ได้แก่ มันฝรั่ง ข้าว และอัลมอนต์

ฝรั่งเศส

- ฝรั่งเศสมีผู้บริโภค flexitarains 27% และชาวมังสวิรัต 6% โดยยอดจำหน่ายอาหารจากพืชเติบโต +21% หรือเท่ากับ 355 ล้านในปี 2563
- อาหารจากพืชที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด คือ นม (187 ล้านยูโร ได้แก่ นมอัลมอนต์ นมถั่วเหลือง นมข้าวโอ๊ต ตามลำดับ) รองลงมา คือ โยเกิร์ต (87 ล้านยูโร) และเนื้อเทียม (80 ล้านยูโร)
- ผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมซื้อเนื้อเทียมแช่เย็น (68 ล้านยูโร) ส่วนเนื้อเทียมในอุณหภูมิห้องและแช่แข็งยังมีส่วนแบ่งตลาดต่ำ (7 และ 5 ล้านยูโร)
- การจำหน่ายอาหารจากพืชผ่าน discount stores มีมูลค่ารวม 21 ล้านยูโรในปี 2563 ซึ่งเป็นช่องทางที่กำลังเติบโต โดยเฉพาะการจำหน่ายนมจากพืชผ่าน discount stores เพิ่มขึ้นถึง +101% (จาก 7 เพิ่มขึ้นเป็น 14 ล้านยูโรในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา)
- ชาวฝรั่งเศสต้องการให้มีเนื้อที่ใส่ในเบอร์เกอร์ เนื้อบด มีทบอลและเนื้อไก่เทียมวางจำหน่ายในตลาดเพิ่มขึ้น ส่วนอาหารทะเลจากพืชที่ตลาดต้องการ ได้แก่ แซลมอนรมควันและเนื้อปลาเทียม

• ส่วนผสมหลักในอาหารจากพืชที่ชาวฝรั่งเศสชื่นชอบ ได้แก่ ข้าว มันฝรั่ง และถั่ว lentils

เยอรมนี

• เยอรมนีมีชาวมังสวิรัติมากที่สุดในยุโรปหรือ 10% ส่วนผู้บริโภค flexitarian มีประมาณ 30% จึงเป็นตลาดขนาดใหญ่ โดยมียอดจำหน่ายอาหารจากพืชสูงถึง 817 ล้านยูโรในปี 2563 และเติบโต +97% ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา

• อาหารจากพืชที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด คือ นม (396 ล้านยูโร ได้แก่ นมข้าวโอ๊ต นมถั่วเหลือง นมอัลมอนด์ ตามลำดับ) รองลงมา คือ เนื้อเทียม (181 ล้านยูโร) โยเกิร์ต (70 ล้านยูโร) และไอศกรีม (67 ล้านยูโร)

• การจำหน่ายอาหารจากพืชผ่าน discount stores เติบโต +114% หรือเท่ากับ 202 ล้านยูโร ในปี 2563 โดยนมมีส่วนแบ่งตลาดใน discount stores มากที่สุด (112 ล้านยูโร) รองลงมา คือ เนื้อเทียม (54 ล้านยูโร)

• ชาวเยอรมนีสนใจบริโภคอาหารทะเลจากพืชเพิ่มขึ้น โดยตลาดเติบโตสูงถึง +623% (จาก 251,000 ยูโรในปี 2561 เพิ่มขึ้นเป็น 1.9 ล้านยูโร ในปี 2563) อาหารทะเลจากพืชที่ตลาดต้องการ เช่น ปลาคลุกเกล็ดขนมปัง แซลมอนรมควัน

• 51% ของผู้บริโภคเยอรมนีกินเนื้อสัตว์ลดลง ในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมา, 26% ยินดีจ่ายเงินเพิ่มหากอาหารจากพืชมีรสชาติและเนื้อสัมผัสที่ใกล้เคียงกับเนื้อสัตว์จริง



• ส่วนผสมหลักในอาหารจากพืชที่ชาวเยอรมนีชื่นชอบ ได้แก่ มันฝรั่ง ข้าว และถั่ว lentils

อิตาลี

• อิตาลีมีผู้บริโภค flexitarains 25% และชาวมังสวิรัติ 6% โดยยอดจำหน่ายอาหารจากพืชลดลง -1% หรือเท่ากับ 425 ล้านยูโรในปี 2563

• อาหารจากพืชที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด คือ นม (231 ล้านยูโร ได้แก่ นมถั่วเหลือง นมข้าว นมอัลมอนด์ นมข้าวโอ๊ต ตามลำดับ) รองลงมา คือ เนื้อเทียม (111 ล้านยูโร) โยเกิร์ต (43 ล้านยูโร) ไอศกรีม (33 ล้านยูโร) และเนยแข็ง (6.7 ล้านยูโร)

• การจำหน่ายอาหารจากพืชผ่าน discount stores มีมูลค่า 73 ล้านยูโรในปี 2563 หรือคิดเป็น 16% เทียบกับยอดขายอาหารจากพืชทั้งหมด

• ตลาดเนื้อเทียมในอิตาลีหดตัว -10% (จาก 123 ล้านยูโรในปี 2561 ลดเหลือ 111 ล้านยูโรในปี 2563) โดยเกือบ 25% ถูกขายผ่าน discount stores ผลิตภัณฑ์เนื้อเทียมที่นิยม ได้แก่ อาหารปรุงสำเร็จ (98 ล้านยูโร) เต้าหู้ (8 ล้านยูโร) และ cold cuts (5.4 ล้านยูโร) ชาวอิตาลีต้องการให้มีเนื้อที่ใส่ในเบอร์เกอร์ เนื้อซูบแปงทอดและมีทบอลจากพืชวางจำหน่ายในตลาดเพิ่มขึ้น

• ส่วนผสมหลักในอาหารจากพืชที่ชาวอิตาลีชื่นชอบ ได้แก่ มันฝรั่ง ข้าว และอัลมอนด์

เนเธอร์แลนด์

• เนเธอร์แลนด์มีผู้บริโภค flexitarains 42% และชาวมังสวิรัติ 7% โดยยอดจำหน่ายอาหารจากพืชเติบโต +50% หรือ 291 ล้านยูโรในปี 2563

• อาหารจากพืชที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด คือ เนื้อเทียม (174 ล้านยูโร) รองลงมา คือ นม (62 ล้านยูโร ได้แก่ นมอัลมอนด์ นมถั่วเหลือง นมข้าวโอ๊ต ตามลำดับ) และโยเกิร์ต (43 ล้านยูโร)

- ตลาดเนื้อเทียมเติบโต +54% (จาก 113 ล้าน ยูโรในปี 2561 เพิ่มขึ้นเป็น 174 ล้านยูโรในปี 2563) เนื้อเทียมที่ชาวคัตินิยมซื้อ ได้แก่ เนื้อที่ใส่ในเบอร์เกอร์ เนื้อสำหรับผัด และมีทบอล

- การจำหน่ายอาหารจากพืชผ่าน discount stores คิดเป็นสัดส่วน 10% ของยอดจำหน่ายอาหารจากพืชทั้งหมด ซึ่งเป็นช่องทางจำหน่ายที่เติบโต +83% ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา (จาก 12 ล้านยูโรในปี 2561 เพิ่มขึ้นเป็น 22 ล้านยูโรในปี 2563)

- ชาวคัติน 28% ตั้งใจจะบริโภคอาหารจากพืชเพิ่มขึ้นในช่วง 6 เดือนข้างหน้า ซึ่งเป็นโอกาสขยายตลาด โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์เนื้อเทียมต่างๆ

- ส่วนผสมหลักในอาหารจากพืชที่ผู้บริโภคเนเธอร์แลนด์ชื่นชอบ ได้แก่ ข้าว เห็ดและข้าวโพด

โปแลนด์

- โปแลนด์มีผู้บริโภค flexitarians 24% และชาวมังสวิรัต 6% โดยยอดขายอาหารจากพืชเติบโต +62% หรือเท่ากับ 43 ล้านยูโรในปี 2563

- อาหารจากพืชที่มีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุดคือ **นมจืด** (37 ล้านยูโร ได้แก่ นมอัลมอนด์ นมข้าว โอ๊ต นมถั่วเหลือง นมข้าว ตามลำดับ) และ**นมปรุงแต่งกลิ่นรส** (5.7 ล้านยูโร)

- การจำหน่ายอาหารจากพืชผ่าน discount stores เติบโต +122% โดยมีมูลค่ารวม 21 ล้านยูโรในปี 2563 หรือคิดเป็นสัดส่วน 49% เทียบกับยอดขายอาหารจากพืชทั้งหมด

- ส่วนผสมหลักในอาหารจากพืชที่ชาวโปแลนด์ชื่นชอบ ได้แก่ มันฝรั่ง ข้าว และถั่ว

โรมาเนีย

- โรมาเนียมีผู้บริโภค flexitarians คิดเป็นสัดส่วนสูงถึง 40% (รองจากเนเธอร์แลนด์) และชาวมังสวิรัต 4% โดยยอดขายอาหารจากพืชเติบโต +56% หรือเท่ากับ 21 ล้านยูโรในปี 2563

- อาหารจากพืชที่มีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุดคือ **นม** (14 ล้านยูโร) รองลงมา คือ **เนื้อเทียม** (5 ล้านยูโร) และ**นมปรุงแต่งกลิ่นรส** (2.7 ล้านยูโร)

- การจำหน่ายอาหารจากพืชผ่าน discount stores มีมูลค่ารวม 2.1 ล้านยูโรในปี 2563 หรือคิดเป็นสัดส่วน 10% ของยอดจำหน่ายอาหารจากพืชทั้งหมด อย่างไรก็ดี ช่องทางจำหน่ายนี้ขยายตัว +201% ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา

- ตลาดเนื้อเทียมในโรมาเนียยังมีขนาดเล็ก โดยผลิตภัณฑ์ที่นิยม ได้แก่ ไส้กรอก สเปรดทาขนมปัง และอาหารปรุงสำเร็จ

- ชาวโรมาเนีย 52% ที่กินเนื้อสัตว์ลดลงในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมา, 51% จะบริโภคผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้อยลงในช่วง 6 เดือนข้างหน้า และ 33% ตั้งใจจะบริโภคผลิตภัณฑ์นมจากพืชเพิ่มขึ้น

- ส่วนผสมหลักในอาหารจากพืชที่ชาวโรมาเนียชื่นชอบ ได้แก่ มันฝรั่ง เห็ด และข้าว

สเปน

- สเปนมีผู้บริโภค flexitarians 30% และชาวมังสวิรัต 6% โดยยอดขายอาหารจากพืชเติบโต +48% หรือเท่ากับ 448 ล้านยูโรในปี 2563

- อาหารจากพืชที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุดคือ **นม** (318 ล้านยูโร ได้แก่ นมข้าวโอ๊ต นมถั่วเหลือง นมอัลมอนด์ ตามลำดับ) รองลงมา คือ **เนื้อเทียม** (87 ล้านยูโร) และ**โยเกิร์ต** (42 ล้านยูโร)

- ยอดจำหน่ายอาหารจากพืชผ่าน discount stores เติบโต +15% และมีมูลค่ารวม 33 ล้านยูโร ในปี 2563 หรือคิดเป็นสัดส่วน 7% ของยอดจำหน่ายอาหารจากพืชทั้งหมด

- ตลาดเนื้อเทียมเติบโต +31% (จาก 66 เป็น 87 ล้านยูโรในช่วงระหว่างปี 2561/63) เกือบทั้งหมดเป็นยอดขายเนื้อเทียมแบบแช่เย็น (80 ล้านยูโร) ชาวสเปน 47% ตอบว่าจะซื้อเนื้อเทียมประจำหากรสชาติ/เนื้อสัมผัสเหมือนเนื้อสัตว์จริง

- ชาวสเปนต้องการให้มีเนื้อที่ใส่ในเบอร์เกอร์ ออกไก่และเนือบดเทียมวางจำหน่ายเพิ่มขึ้น ส่วนอาหารทะเลจากพืชที่ตลาดต้องการ ได้แก่ ปลาคลุกเกล็ดขนมปัง และปลากระป๋องเทียม

- ส่วนผสมหลักในอาหารจากพืชที่ชาวสเปนชื่นชอบ ได้แก่ ข้าว มันฝรั่ง และอัลมอนต์

สหราชอาณาจักร (UK)

- UK มีผู้บริโภค flexitarian 23% และชาวมังสวิรัต 9% จึงเป็นตลาดสำคัญในยุโรป รองจากเยอรมนี โดยตลาดเติบโต +73% หรือมีมูลค่าเพิ่มจาก 432 เป็น 750 ล้านยูโรระหว่างปี 2561/63

- อาหารจากพืชที่มีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุดคือ เนื้อเทียม (502 ล้านยูโร) รองลงมา คือ นม (226 ล้านยูโร) และโยเกิร์ต (15 ล้านยูโร)

- ตลาดเนื้อเทียมใน UK เติบโต +63% กว่าครึ่ง เป็นยอดขายเนื้อเทียมแช่เย็น (264 ล้านยูโร เช่น ไส้กรอก cold cuts เนื้อเทียมจากเต้าหู้/ ถั่วเหลือง หมัก) รองลงมาคือ เนื้อเทียมแช่แข็ง (231 ล้านยูโร) และแบบอุณหภูมิห้อง (7.6 ล้านยูโร)

- ส่วนผสมหลักในอาหารจากพืชที่ผู้บริโภค UK ชอบ ได้แก่ มันฝรั่ง ข้าว และเห็ด

ในภาพรวมแล้ว ตลาดอาหารจากพืชในยุโรปแม้ยังมีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับตลาดอาหารทั่วไป แต่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการขยายตัวของกลุ่มผู้บริโภคที่ใส่ใจในสุขภาพ สวัสดิภาพสัตว์และความยั่งยืน โดยผู้บริโภคกลุ่มนี้เน้นกินเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์นมน้อยลง แต่หันไปบริโภคโปรตีนจากแหล่งอื่นแทน เช่น ถั่ว เห็ด สาหร่าย ข้าวโอ๊ต อัลมอนต์ อย่างไรก็ตาม อุปสรรคของตลาดอาหารจากพืชในยุโรป คือ มีทางเลือกยังไม่มากนัก ราคาสูง และผู้บริโภคกังวลในรสชาติหรือเนื้อสัมผัส

ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงต้องพยายามพัฒนาอาหารจากพืชให้หลากหลายมากขึ้น ราคาลดลง มีคุณค่าทางโภชนาการ รสชาติและเนื้อสัมผัสใกล้เคียงกับเนื้อสัตว์หรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์ให้มากที่สุด รวมถึงเพิ่มช่องทางจำหน่ายสินค้าให้เข้าถึงผู้บริโภคมากขึ้น

สำหรับผู้ประกอบการไทยนับเป็นโอกาสในการบุกตลาดอาหารจากพืชในยุโรป โดยควรมุ่งไปที่ตลาดสำคัญอย่างเยอรมนี UK สเปน และอิตาลี โดยไทยอาจนำเอกลักษณ์และรสชาติของอาหารไทยมาประยุกต์กับอาหารจากพืชที่ส่งออก ใช้วัตถุดิบที่ไทยมีอยู่มาก (เช่น โปรตีนจากข้าว มะพร้าว ขนุน) พัฒนากิจกรรมที่ช่วยเสริมคุณค่าทางโภชนาการ พัฒนารสชาติ กลิ่น และเนื้อสัมผัสของอาหารจากพืชให้ดีขึ้น ตลอดจนใช้เทคโนโลยีบรรจุภัณฑ์ที่ช่วยเก็บรักษาคุณภาพและความสดใหม่ของอาหารได้นานขึ้น หรือสร้างความสะดวกสบายในการบริโภค

ที่มา :

1. การศึกษา “What consumer want : A survey on European consumer attitudes toward plant-based foods” โดย The Smart Protein project (www.smartprotienproject.eu) ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับเงินอุดหนุนจาก EU’s Horizon 2020
2. การศึกษา “Plant-based foods in Europe : How big is the market?” โดย The Smart Protein project

กิจกรรมสำคัญ

รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการ สปษ. สหภาพยุโรป เข้าร่วมการประชุมทีมประเทศไทย ร่วมกับสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบูคาเรสต์

วันที่ 3 สิงหาคม 2565 นางสาวมนัสนันท์ โชติจิราภิรมย์ เลขานุการเอก (ฝ่ายเกษตร) รักษาการแทนผู้อำนวยการ สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำสหภาพยุโรป เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการบริหาร (ทีมประเทศไทย) ร่วมกับสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบูคาเรสต์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีเอกอัครราชทูต ณ กรุงบูคาเรสต์เป็นประธานการประชุม



กิจกรรมสำคัญ

สปช. สหภาพยุโรปเข้าร่วมงาน 'ผ้าไทย - THE EXQUISITE THAI FABRICS'

วันที่ 3 สิงหาคม 2565 นางสาวมนัสนันท์ โชติจิราภิรมย์ เลขานุการเอก (ฝ่ายเกษตร) รักษาการแทนผู้อำนวยการ และนายสุวิศิษฐ์ แสงเอื้ออังกูร เลขานุการเอก (ฝ่ายเกษตร) สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำสหภาพยุโรป เข้าร่วมงาน 'ผ้าไทย - THE EXQUISITE THAI FABRICS' จัดโดยสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเฮก ร่วมกับกรมหม่อนไหม ณ ศาลาไทย ในงาน EXPO 2022 FLORIADE ALMERE ประเทศเนเธอร์แลนด์



กิจกรรมสำคัญ

สปช. สหภาพยุโรปเข้าร่วมประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตร อาหาร และผลิตภัณฑ์หม่อนไหม ของไทย ในงาน ESSENCE OF THAILAND 2022

เมื่อวันที่ 2-4 กันยายน 2565 สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำสหภาพยุโรป ได้เข้าร่วมงาน ESSENCE OF THAILAND 2022 ณ เมือง VILVOORDE ประเทศเบลเยียม โดยมีสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์ เป็นเจ้าภาพร่วมในการจัดงาน มีผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมงานประมาณ 15,000 คน

สปช. สหภาพยุโรป ได้ดำเนินกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตรไทยอย่างต่อเนื่อง โดยในงานครั้งนี้ได้จัดการสาธิตกระบวนการสาวเส้นไหมให้ผู้เข้าชมงานซึ่งประกอบด้วยผู้แทนสถานทูตฯ ในเบลเยียม หน่วยงานของสหภาพยุโรป และผู้บริโภครท้องถิ่นได้ชม พร้อมนำเสนอผลิตภัณฑ์ชุดผ้าไหมไทย ผ้าพันคอ หน้ากากอนามัยที่มีส่วนผสมของโปรตีนไหม และสบู่จากโปรตีนไหม

นอกจากนี้ สปช. สหภาพยุโรป ยังได้ประชาสัมพันธ์ข้าวไทย 4 ชนิด คือ ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้าวหอมมะลิ ข้าวกล้องหอมมะลิ และข้าวทับทิมชุมแพ โดยได้แนะนำข้อมูลและให้ผู้เข้าร่วมงานได้มีโอกาสทดลองชิมพร้อมกับแกงไทย อาทิ แกงเขียวหวานไก่ ต้มข่าไก่ และพะแนงไก่ ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้เข้าชมงานเป็นจำนวนมากเช่นกัน โดย สปช. ยุโรป ได้ให้ข้อมูลถึงชนิดของข้าวไทย คุณค่าทางอาหาร คุณภาพ และแหล่งจำหน่าย ตามแนวโน้มของผู้บริโภคในยุโรปที่กำลังสนใจอาหารเพื่อสุขภาพ โดยได้ประชาสัมพันธ์เอกสารแหล่งจำหน่ายสินค้าเกษตรไทยในยุโรป รวมทั้งเอกสารข้อมูลสินค้าเกษตรและอาหารไทย ที่ สปช. ยุโรป ได้จัดทำขึ้นให้แก่ผู้สนใจได้รับทราบด้วย



กิจกรรมสำคัญ

สปช. สหภาพยุโรปเข้าร่วมประชุมเพื่อสร้างความร่วมมือด้านการเกษตร ระหว่างไทยและฝรั่งเศส

เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2565 ช่วงเช้า นายพรเทพ ศรีธนาธร ผู้อำนวยการ สปช. สหภาพยุโรปได้มอบหมาย นายสุวิศิษฐ์ แสงเอื้ออังกูร เลขานุการเอก (ฝ่ายเกษตร) เข้าร่วมการประชุมระหว่าง นายระพีภัทร์ จันทรศรีวงศ์ อธิบดีกรมวิชาการเกษตรและคณะ และนาง SÉGOLENE HALLEY DES FONTAINES ผู้อำนวยการฝ่ายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และคณะนักวิทยาศาสตร์ ผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาพันธุ์มันฝรั่ง เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างไทยและฝรั่งเศสผ่านการวิจัย และพัฒนาด้านการพัฒนาพันธุ์มันฝรั่งทนทานโรคในการประชุมสร้างความร่วมมือระหว่างไทยและฝรั่งเศสผ่านการวิจัย และพัฒนาด้านการพัฒนาพันธุ์มันฝรั่งทนทานโรค ณ สถาบันวิจัยด้านการเกษตร อาหารและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (INRAE) กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส

ทั้งนี้ในช่วงบ่าย ได้เข้าพบนาย PIERRE PRIMONT รองอธิบดีฝ่ายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (SDEIGIR) และนาย EMMANUEL KOEN รองผู้อำนวยการฝ่ายสุขอนามัยพืช (COPHS) กรมอาหาร กระทรวงเกษตร และการประมง กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ถึงความร่วมมือที่ไทย โดยกรมวิชาการเกษตรพร้อมส่งผู้เชี่ยวชาญด้านสุขอนามัยพืช มาตรวจสอบระบบสุขอนามัยพืชในการส่งออกมันฝรั่งเพื่อการบริโภคของ ฝรั่งเศส มายังประเทศไทย และการทดสอบความเชื่อมโยงระบบการออกใบรับรองสุขอนามัยพืชอิเล็กทรอนิกส์ (E-PHYTO) ตามมาตรฐานรับรองระหว่างประเทศ ว่าด้วยเรื่องการออกใบรับรองสุขอนามัยพืช ISPM12 [INTERNATIONAL STANDARD FOR PHYTOSANITARY MEASURE] ภายใต้องค์การอารักขาพืชระหว่างประเทศ [IPPC; INTERNATIONAL PLANT PROTECTION CONVENTION] ด้วย

